

RECENSIE SHAKESPEARETHEATER DIEVER

Een verpletterende 'Lear'

Gebeurtenis: *King Lear* door Shakespeare-theater Diever **Van:** William Shakespeare **Vertaling/regie:** Jack Nieborg **Kostuums:** Margot van der Kamp **Decor:** Janco van Barneveld **Choreografie:** Marten Boonstra **Muziek:** Jan Meiborg **Met:** Dick van Veen, Frans Planken, Dick Drenth, Inge Wijers, Bert Wijers, Marion Juch, Margaret van de Wetering, Edwin Frei, Berend Vrielink, Bert Wijers, Gosse Eefting, Roel Sterrenburg, Jeroen van Loon, Tim van der Molen, e.v.a. **Gezien:** 17/8, Diever **Publiek:** 1000 (vol) **Nog te zien:** t/m 22/9
★★★★★

De verfijning in taal, de versvorm, de breedvoerige monologen, hoge eisen aan tekstbeheersing. Shakespeare spelen we al jaren... Diever heeft sinds 1946 een onwankelbare traditie opgebouwd en bracht *King Lear* al in 1954 en 1993. Schijnbaar ongestraft kun je qua visie je gang gaan. Toneelgroep Amsterdam pakte het koningsdrama drie jaar geleden op als vertelling over een internationaal opererend familieconcern onder een vrouw als CEO, Elisabeth Lear. Het viel erg tegen. Overgave en ontroering bleven uit, ondanks een topcast.

Het idee was niet slecht. Maar Diever bewijst onweerlegbaar dat het koningsdrama als het ellendige verhaal van versplinterde familierelaties kervend insnijdt door het uitgangspunt te handhaven. De verpletterende setting – de entourage van een tweedehands circuspiste – doet daaraan niets af. Integendeel. Daar ligt de basis voor een

voorstelling van groot formaat over beproeving, afgunst, conflict en vertrouwen. Over wraak, vernerding, moord, verraad, medeplichtigheid en afzichtelijke machtsspelletjes.

Lear is de koning die aan het eind van zijn leven besluit het rijk te verdelen onder zijn drie dochters. Hij wil zijn handen vrij hebben om ongehinderd naar zijn graf te strompelen, in de overtuiging dat macht en rijkdom bij de goeie persoon terechtkomen. De hoofdprijs gaat immers naar degene die het meest van hem houdt. Zijn lievelingsdochter Cordelia voelt niets voor een competitie van geslijm en vleierij: „Leugens worden niet oud.” Dan voltrekt zich de afwikkeling van een tragedie die geen happy end kent. Wat een aanleiding kan zijn om het begrip 'spektakel' nu eens niet gemakshalve binnen te halen.

Artistiek leider, regisseur en vertaler Jack Nieborg heeft zich al jaren opgesteld als de sidekick van William Shakespeare. Een 'pleaser' is hij niet. Hij is voorstander van superieure loyaliteit aan het werk, geen liefhebber van zwabberen, mits hij zich eigengereid aan de processen kan wijden.

Die kans krijgt hij in Diever. Daar hebben ze geen spijt van. Zijn aanpak is gespierd, zijn invloed op het soepel werkende, sterke ensemble absoluut. Met een opmerkelijke vanzelfsprekendheid in het naturel van de vertolkingen is ook deze

Lear tot stand gebracht in het spoor van de scènes. Met een spanning en een intensiteit die het soort logica bevatten dat niet meer doet denken aan de gekunsteldheid van vondsten of slimme effecten. Soms zit dit in de details. Vaker in ingebouwde commentaren en bespiegelingen met een zo persoonlijk inslag als de slotmonoloog van de eerste akte, als de nar (Jeroen van Loon in een gastrol) de gang van zaken treffend samenvat.

King Lear is tevens het verhaal van wijsheid en de folterende eenzaamheid die aan de ouderdom kleven. Wie dat zo voelt, mag er de actuele discussie rond een vrijwillig levenseinde aan verbinden. In die facetten is de benadering klein en indringend, zelden opgetuigd met pathetisch sentiment of grote woorden. De obsessie van de gekwelde koning (een machtige rol van Dick van Veen) is onontkoombaar, zijn dialoog met Dick Drenth (de gruwelijk verminkte Gloucester) het aangrijpende hoogtepunt.

Tja, de drie dochters, de zusjes die opgesloten zitten in een doolhof, de cirkel van zinloze rivaliteit. Inge Wijers is prachtig, Margaret van de Wetering en Marion Juch overtuigen. In de mannenrollen zijn het Tim van der Molen, Edwin Frei, Berend Vrielink en Bert Wijers die opvallen. Frans Planken is als Kent meer dan dat. Excellent, ronduit.

JACQUES J. D'ANCONA

Dick van Veen als Koning Lear (links), Frans Planken als Kent: topprestaties.

FOTO KOEN TIMMERMAN